

AMZV ČR, PrS, kart. 65, f. 7, č. 36 449. Kópia, strojopis.

¹ Mapa sa pri spise nenachádza.² Mapa sa pri spise nenachádza.*15. február – 3. marec 1939.**Správa predsedu delimitačnej komisie Š. Janšáka o rokovani s maďarskou delegáciou o určení definitívnej hranice a výmene obcí medzi Maďarskom a Česko-Slovenskom.**Správa delimitačnej komisie (za obdobie 15. 2. – 2. 3. 1939)**15. február (17. – 21. hod).¹*

Do spoločného zasadnutia priviedli si obidve strany nových znalcov a to pre miestne pomery v Čeklíse. Z našej strany to bol bývalý čeklišký notár Jankovich a pre Novú Ves nad Žitavou z našej strany to bol bývalý okresný náčelník z Vráblov, radca politickej správy Dr. Minárik. Jednalo sa o vrátení týchto obcí Slovensku za kompenzácie na iných miestach. Keď každá strana podala svoju mienku, bolo zistené, že nie sú zásadne námietky proti vráteniu menovaných obcí s prípadnými drobnými korekciami katastrov pri budúcich štátnych hraniciach Slovenska. Tieto korekcie mali umožniť prípadný odchod maďarského obyvateľstva, ktoré by si neželalo patriť na Slovensko. Tak tiež bolo zásadne dohodnuté vrátenie časti katastrálneho územia Senec a úpravy chotárov maďarsko-nemecko-bielskeho v náš prospech. Pokračovalo sa v jednaní o likvidácii pre nás nevhodného hraničného výbežku pri Kosihovciach a pri Čebovciach postúpením týchto obcí za kompenzáciu. O pripojení Slováckmi obývaných kolónií v Ožďanoch (Židopusta, Molnárika, Balinc, Čierne lúky, Božia studienka) a o pripojení mlyna na Sabadke sa rozhodne po miestnom šetrení, ktoré vykoná miešaná slovensko-maďarská komisia (z našej strany Ing. Rykl, hlavný meračný radca, Dr. Horváth, ministerský komisár, a kapitán Turzák). O tom, čo bude možné odstúpiť Maďarsku pre rozšírenie vodovodu mesta Košíc z katastrov okolitých obcí, sa pojedná po miestnom vyšetrení pomerov, ku ktorému sa vysielia miešaná komisia (z našej strany generál Viest, lesný znalec Ing. Dr. Macko, hlavný lesný radca, vodovodný odborník Ing. Hošna, hlavný zemedelský radca). V ďalšom jednaní podrobnejšie vysvetľujem naše územné požiadavky a zdeľujem, čo sme ochotní za ne postúpiť. Sú to obce: Kalasz, Veľké Hyndice, Zlatá Idka, Rekeňa, železnica pri Lucii bani. Ukázali sme pri minulom jednaní toľko dobrej vôle (napr. pri Jasove), že dúfame, že to a dnešný náš návrh plne postačí ku kompenzovaniu našich požiadaviek. Tak ako nás pri Kosihovciach a Čebovciach k úprave hranice vedie snaha po úprave dopravných pomerov, takisto je tomu aj pri našich návrhoch pre úpravu pomerov pri Ruskove a pri Ďurkove. O výmene obcí Vyšný a Nižný Medzev, ktoré sú prevážne nemecké a o výmenu ktorých žiadal gróf Teleki písomne, nemôžeme už jednať pre pomery, ktoré sa okolo tejto otázky medzičasom vyvinuli. Maďarsku postúpime mimo iné aj časť obce Horné Pribelce, nakoľko ju obývajú kolonisti maďarskej národnosti. Santovský cirkevný majetok nemáme v úmysle odstúpiť.

16. – 17. február.

Komisie konali miestne šetrenia v Kosihovciach, v Čebovciach, v Ožďanoch, v Rimavskej Sobote, v Košiciach a v Kavečanoch.

18. február.

Na predpoludňajšej porade našej delegácie sa hovorilo o výsledku miestnych šetrení komisie.

Spoločné jednanie sa koná od 17. do 20. hod. Experti podávajú správu o výsledkoch miestneho šetrenia. Plukovník Andorka formuluje návrh výmien takto:

Dostaneme:

1. Čeklis 5 298 jutár
3 178 obyvateľov

2. Miloslavov
Alžbetin dvor
Kopanica, Andelka

Degeš
Ožďany (pusta)
Nemecký Grob 20 000 jutár
Obeckov 6 000 obyvateľov

Sklabiná
Nandráž
Kavečany
Nová Ves nad Žitavou
Senec – časť
Nemecký Běl – časť
Maďarský Běl – časť

Dáme:

Poproč 12 127 jutár
Rudník 3 711 obyvateľov
Zlatá Idka

Veľký Cetín

Kalász
Hyndice
Nižná Pokoradz
Pača – časť
Rekeňa 15 500 jutár
Hačava 5 500 obyvateľov

Pustý Fedýmeš – časť

Ďalej dostane Maďarsko Luciabaňu so železnicou, časť Mnišan. O odstúpení cirkevných majetkov v Hokovciach Slovensku bude jednané v súvislosti s odstúpením lesov pri Košičiach Maďarsku. Z Kosihoviec a Čeboviec bude nám odstúpená severná časť ich katastrov (asi 1 a pol km severne od obcí) a k vybudovaniu novej západo-východnej komunikácie na našom území prispeje Maďarsko polovicou nákladov. Naša delegácia si vyhradila, že maďarskú ponuku preštuduje².

20. február (17. – 21. hod.)

Deň 19. a 20. predpoludnie bolo venované skúmaniu maďarského návrhu. Súvaha bola takáto: Slovensko dostane Čeklis, Nemecký Grob, Obeckov, Sklabinú, Nandráž, Novú Ves nad Žitavou, Kavečany, spolu 10 200 ha, t. j. 17 650 kat. jutár so 8.047 obyvateľmi.

Maďarsko dostane: Rudník, Poproč, Zlatú Idku, Veľký Cetín, Kalász, Hyndice, Nižnú Pokoradz, Hačavu, Paču, Rekeňu, spolu 15 200 ha, t. j. 26 200 kat. jutár s 8 200 obyvateľmi.

Ďalej dostaneme kolónie: Miloslavov, Gessayov, Kopanicu s Andelkou spolu 4 973 ha, t. j. 8 102 kat. jutár. Ďalej Ujhely, Ružový dvor, Jatov, Veľký Cetín – cirkevný veľkostatok, Hokovec – cirkevný veľkostatok, výbežok kosihovský-čebovský, Mlynská dolina, Prieloh (Parlag), Židovo, Veselenyi, Balinc, Molnárika, Hostišovce, časť Jelšavy, Garaň za Ondavou. Spolu 7 025 ha. Toto je prebytok pre nás plynúci z kompenzačného jednanja. K tomu pristúpi chotár Jatov, Čierny vršok, Nemecký Grob a Veľaty. Celkový zisk by činil 9 125 ha. To by bola čiastočná splátka nevýhody plynúcej z odovzdania celých katastrov.

V spoločnom zasadnutí (17. – 21. hod.) zaujímam stanovisko k maďarskému návrhu. Konštatujem, že v návrhu je rad vecí, ktoré sme považovali za vyriešené bez kompenzácií prostým uplatnením delimitačných princípov na začiatku jednaní s grófom Telekim dohodnutých (Gessayov, Degeš,

Miloslavov). Za toto, čo sme ponúkli, dávate nám málo. Za to, čo vyvstalo z našich požiadaviek, žiadame postúpenie obcí: Veľaty, Gerčel a Baranč. Plukovník Andorka tlmočí názory grófa Telekiho. Priznáva naše nároky na kolónie, ale len proti kompenzáciám. Konečne pristupuje na postúpenie nám obce Veľaty a Čierny vŕšok. Zástupca ministerstva zahraničia Dr. Sebestyén, ktorý zrejme vidí, že jednanie je skončené, prehovorí o spolupráci jednotlivých komisií delimitačnej delegácie a žiada, aby jednanie bolo čím skôr uvedené do života.

23. – 25. február (17. – 21. hod.)

V spoločných zasadnutiach sa zakresľuje nová hranica do vojenských máp 1 : 75 000 a zostavuje sa koncept záverečného protokolu. Zákresy boli skončené. Bolo napísané 27 strán záverečného protokolu. Medzičasom podávajú niektorí z členov maďarskej delegácie správu predsedovi tejto delegácie grófovi Telekimu, ktorý sa od doby, kedy sa stal predsedom maďarskej vlády³, jednaní delimitačnej komisie nezúčastňuje. Tito členovia zrejme považujú maďarské ústupky za upriľšené. Konečný protokol sa koncipuje ďalej.

Dňa 25. 2. zostáva už len rozhodnúť o Kavečanoch, či by pre odstránenie ťažkostí pri ich košickom chotári, bolo výhodné zmeniť. Čaká sa na rozhodnutie grófa Telekiho do 21. hod. (Gróf Teleki má prejav v rádiu.) V noci o 2. hod. plukovník Andorka dodáva do sídla slovenskej delegácie, že budúce zasadnutie delegácii bude až 27. februára.

26. február – nedeľa

27. február.

O 11. hod. som podal zprávu o stave jednaní pánu predsedovi vlády v Bratislave a vyžiadal si súhlas s doterajším postupom delegácie. Nato odjazd do Pešti.

Pri spoločnom zasadnutí oboch delegácií (17. – 22. hod.) podával správu o rozhodnutiach grófa Telekiho Dr. Benisch. Napriek všetkému očakávaniu referoval o dosiaľ dojednaných veciach len ako o jednaniach informatívnych. Trvá na tom, že rad prípadov nie je ešte dojednaný, že bude treba naše požiadavky podrobnejšie vymedziť (Senec, cirkevný majetok vo Veľkom Cetíne, Mlynská dolina, Prieloh, Židopusta, Hostišovce a i.) a kompenzovať.

Zasadnutiu, ktorému hrozilo neustále prerušenie jednaní, bolo vyplnené vzájomnou polemikou, v ktorej som zastával názor, že veci boli definitívne prejednané, o čom svedčili práce vykonané pre zakreslenie hraničnej čiary do máp jak z našej tak aj z maďarskej strany a koncipovanie temer celého záverečného protokolu. Zdalo sa, že jednanie bude treba pre nezadržanie dohovoru z maďarskej strany, úplne prerušiť. Vyhradil som si čas na skúmanie maďarského stanoviska⁴. Toto stanovisko je opísané v pripojenom spise, ktorý mi Dr. Benisch na moje požiadanie odovzdal⁵.

28. február.

Po porade slovenskej delegácie s česko-slovenským vyslancom vyžiadal si legačný radca Dr. Fiša rozhovor s maďarským zahraničným ministrom a informoval ho o stave jednaní a o našom stanovisku k novým, nečakaným požiadavkám maďarskej delegácie. Výsledkom zákroku bolo, že bolo ujednané pokračovať v jednaniach delimitačnej komisie. Vo večernom zasadnutí (18. – 22. hod.) bolo po našom konštatovaní – že sme považovali jednanie za dojednané – pristúpené k novému prejednávaniu jednotlivých otázok, ktoré maďarská delegácia označila vo svojom spise za nedojednané. Boli to menovite otázka Senec-Bély, Židopusta, Veseleni, košické lesy, cirkevný majetok vo Veľkom Cetíne a v Hokovciach. Pri jednaniach boli naše požiadavky presne vymedzené a bolo žiadané konečne o nich definitívne rozhodnúť. Maďarská delegácia si vyhradila o výsledku jednaní informovať grófa Telekiho.

1. marec (18. – 22.15 hod.)

Maďarská delegácia slovami Dr. Sebestyéna prehlásila súhlas s niektorými našimi požiadavkami (Senec...) a niektoré odmietla (Židopusta...). Tým boli všetky body prejednané a jednanie ukončené. Výsledok je definitívne zachytený v záverečnom protokole a k nemu patriacich mapách. Tento záverečný protokol bol ešte toho večera dokoncipovaný.

2. marec.

Do 14. hodiny som obstarával formality spojené s dočasným podpisom záverečného protokolu. O 15.30 hod. som odcestoval do Bratislavy, kde som podal správu o stave vecí slovenskej vláde, na ktorej boli prítomní páňovia: Dr. Tiso a Sivák. O 24.25 hod. som odcestoval do Prahy s cieľom zadováženia súhlasu k ujednaníu.

3. marec.

Podal som správu v ministerstve zahraničia v prítomnosti páňov Dr. Chvalkovského, Dr. Krnu, Dr. Fliedra o dokončení delimitačných jednaní na úseku štátnej hranice slovensko-maďarskej. Bol som prijatý páňom ministrom generálom Syrovým a konečne v 18.30 hod. páňom ministerským predsedom Beranom a dosiahol poverenie k podpisu záverečného protokolu. O tom som predložil správu páňovi ministerskému predsedovi Dr. Tisovi a Dr. Krnovi.

SNA, OF Š. Janšák, kart. 1, f. 1, bez č. Kópia, strojopis.

¹ Na začiatku správy Š. Janšák informuje, že 11. 2. 1939 podal správu predsedovi slovenskej vlády o stave rokovania delimitačnej komisie a získal súhlas k pokračovaniu rokovania. Dňa 12. 2. 1939 informoval v Bratislave ministerskú radu a nasledujúci deň sa konala porada expertov o ďalšom postupe slovenskej delegácie.

² V správe o zasadnutí delimitačnej komisie sa 18. 2. 1939 uvádza: „Maďarská delegace zároveň oznámila, že požádala priamo predsedu karpatsko-ukrajinskej vlády Msgr. Vološina, aby jednaní o hranicih Karpatské Ukrajiny byla o niekoľik dní odložena.“ – AMZV ČR, PrS, kart. 60, f. 11, č. 27 126/VI-4/39.

³ Keď sa P. Teleki stal novým predsedom maďarskej vlády, od 20. 2. vedúcim maďarskej delegácie v delimitačnej komisii bol Andorka.

⁴ Z maďarského záznamu rokovania vyplýva meritum sporu. Uvádza sa v ňom: „Na zasadnutí 27. 2. 1939 rusinská delegácia odovzdala písomný návrh vzťahujúci sa na maďarsko-rusinskú hranicu (od Pinkovíc po rumunskú hranicu). Komisia sa dohodla, že na najbližšom zasadnutí, t. j. 6. 3., tento návrh bude predmetom rokovania. Maďarská delegácia dala na vedomie česko-slovenskej strane pripomienky ministerského predsedu Telekiho vzťahujúce sa na jednotlivé úseky hranice. Podľa neho maďarská strana aj ďalej si rezervuje možnosť, aby aj pri určených hraniciach sa uplatňoval princíp vlastníckeho práva, hoci vzhľadom na nedostatok patričných údajov, nateraz k tomu nemôže zaujať konečné stanovisko. Česko-slovenská delegácia odpovedala, že nové maďarské stanovisko preskúma a neskôr dá odpoveď.“ – ZM HŮ SAV, FMMZV, inv. č. 2239, K – 28/2, Kúm. pol. 1939-7- bez č. Záznam štábného kapitána L. Rakolczaiho z rokovania 27. 2. 1939.

⁵ Dokument nepublikujeme.

27. február – 3. marec 1939, Budapešť.

Správa o rokovaní hospodárskej komisie o komunikačných problémoch vyplývajúcich z viedenského arbitrážneho rozsudku.

Zpráva o jednaní hospodárskej komise

Spisová rozluka: Maďarská delegace opětovala svoji žádost, aby k jednaní o rámcové dohodě přijeli česko-slovenští delegáti do Budapešti pokud možno nejdříve. Maďarská delegace přijímá za